

DE NEDERLANDSE SIERTEELT IN OOST-AFRIKA*Jo Wijnands*

In Oost-Afrika is, met medewerking van Nederlandse bedrijven, een interessante ontwikkeling van de sierteelt waar te nemen. Een delegatie samengesteld uit vertegenwoordigers van de teelt, veiling, handel, transport, certificering, kennisinstellingen, overkoepelende organisaties en het ministerie van LNV heeft een studiereis naar Kenia, Tanzania en Oeganda gemaakt. Doel van deze reis was kennis te nemen van alle facetten van de sierteelt, de ontwikkelingen in deze landen en de invloed daarvan op de Nederlandse sector. Kenia heeft een internationaal erkende positie in de sierteelt en heeft een redelijk ontwikkelde cluster. In Tanzania is de sector klein, er is geen groei en het heeft de minst ontwikkelde cluster en logistieke infrastructuur. In Oeganda is de sector eveneens klein maar groeit snel, mede dankzij de goede samenwerking van de telers. Zowel in Oeganda als in Tanzania zijn de laatste jaren enkele stekbedrijven gevestigd. De positie van deze landen ten opzichte van Nederland wordt in tabel 1 met enkele kengetallen aangegeven.

Opvallend zijn de verschillen in arbeidskosten per werkdag, één van de economische krachten die verklaren waarom de arbeidsintensieve teelten in de Oost-Afrikaanse landen plaats hebben. Het aandeel van de arbeid in de kostprijs van Kenia en Oeganda is maar een beetje lager dan dat in Nederland. Daar zijn een paar oorzaken voor. De absolute kostprijs per m² is in Kenia ongeveer de helft van de Nederlandse, te weten 32 respectievelijk 62 euro. De arbeidskosten in deze twee landen zijn dan ook circa 6 respectievelijk 18 euro per m². De productiviteit speelt een belangrijke rol. In Kenia werken 16 tot 25 mensen per hectare en in Nederland ongeveer 5. Naast de directe loonkosten, zorgen de bedrijven in Kenia ook voor huisvesting en medische verzorging van de werknemers en hun gezinnen.

Het blijkt dat de teelt van kleinbloemige rozen in Nederland niet rendabel is, ondanks de hoge transportkosten van de Oost-Afrikaanse landen naar de afzetmarkten in Europa. De huidige lage dollarkoers is gunstig voor de Oost-Afrikaanse landen. De Nederlandse sierteeltondernemers zullen zich door de concurrentie voortdurend op nieuwe en innovatieve sierteeltproducten moeten richten.

De sierteeltsectoren van de drie bezochte landen zijn sterk verweven met de Nederlandse cluster. Hun producten worden grotendeels via de Nederlandse handelskanalen afgezet en er wordt gebruik gemaakt van de kennisinfrastructuur. Verder komt veel kennis over management uit Nederland. Het netwerk van toeleverende en afnemende bedrijven in de Oost-Afrikaanse landen zijn vrijwel allen gelieerd aan buitenlandse bedrijven, vooral Nederlandse en Israëliëse

Nederland beoogt de huidige rol van centrum van de wereldhandel in sierteeltproducten vast te houden en te versterken. De toenemende professionalisering van de teelt in die drie bezochte landen biedt Nederland kansen om ook de huidige positie op het gebied van toelevering van goederen en diensten voor de sierteelt te versterken. Te denken valt aan de harmonisatie van keurmerken, een ondersteuning van de opbouw van een kennis en opleidingsinfrastructuur of het verlenen van technische assistentie bij de capaciteitsopbouw en professionalisering van de fytosanitaire dienst.

Tabel 1 Enkele kengetallen van de sierteeltsectoren in vier landen

Kengetal	Nederland	Kenia	Tanzania	Oeganda
Oppervlakte bloemen (ha)	3.815	2.180	85	120
Aantal telers	3.419	140	12	20
Export (ton)	575.600	41.400	2.500	3.700
Aandeel rozen in export (%)	25	73	73	83
Aandeel stekken in export (%)	2	3	25	17
Aandeel export naar Nederland (%)	-	65	80	90
Kosten arbeid per dag	€160	\$2	\$1	\$2
Aandeel arbeid in kostprijs (%)	29	20	3	13-15
Aandeel aflevering incl. (lucht)vracht in %	7	35	68	45-53
Kostprijs kleinbloemige roos in eurocent	19	11	onbekend	7-9
Veilingprijs kleinbloemige roos in eurocent	16	12	onbekend	10

Meer informatie:

Rapport 2.03.06 *Internationalisering van de Nederlandse sierteeltcluster in Oost-Afrika; Bevindingen van studiereis naar Kenia, Tanzania en Oeganda aangevuld met desk-research.*